

Riktlinjer för biståndshandläggning enligt socialtjänstlagen gällande insatserna boendestöd och sysselsättning i Askersund kommun

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
Syfte med riktlinjen	3
Hur ska riktlinjen användas?	3
Lagstiftning	3
Skälig levnadsnivå	4
Behov kan tillgodoses på annat sätt	4
Det egna ansvaret	4
Välfärdsteknik	4
Samtycke	5
Våld i nära relationer, misstanke om barn som far illa	5
Lex Sarah.....	5
2. Kommunens ansvar för medborgare	6
Myndighetsutövning och ansvarsfördelning mellan kommuner enligt SoL	6
Akuta situationer	7
Oklart vem som är ansvarig	7
I vissa fall ska vistelsekommunen bistå bosättningskommunen.....	7
Vid utförande av insatser till personer bosatta i annan kommun	7
Asylsökande.....	7
EU/EES-medborgare	8
Familjemedlemmar till EU/EES-medborgare	8
Akut nödsituation	8
3. Myndighetsutövning - utreda, fatta beslut och följa upp enligt SoL	8
Aktualisering och ansökan	9
Ställföreträdare	9
Utreda och bedöma.....	9
Kartlägga och analysera	10
Bedöma behov och egna resurser	10
Makar, familjer och andra som delar hushållsgemenskap.....	10
Individens behov i centrum (IBIC).....	11
Beslut.....	11
Bifall.....	11
Avslag	12
Överklagande	12
Återkallelseförbehåll och tidsbegränsning i beslut.....	12
Uppföljning av beslut	13
Samordnad individuell plan, SIP.....	13
4. Bistånd i form av boendestöd	13
Egenvård inom boendestöd	15
5. Bistånd i form av sysselsättning	15

1. Inledning

Den här riktlinjen rör myndighetsutövningen som fattar beslut enligt socialtjänstlagen (2001:453), SoL. Riktlinjen ska ses som en tolkning av vad socialnämnden anser är skälig levnadsnivå i Askersunds kommun. Riktlinjerna omfattar insatserna boendestöd och sysselsättning.

Syfte med riktlinjen

Syftet med riktlinjen är att vägleda och bidra till

1. en rättssäker handläggning
2. kunskap om gällande regelverk gällande enskilda som behöver stöd och service
3. god samverkan mellan socialnämndens verksamheter, legala företrädare och närstående
4. god samverkan inom kommunen och med andra aktörer som är aktuella för personen som har stöd

Hur ska riktlinjen användas?

En riktlinje anger en riktning och en ram och förtydligar lagstiftningen. Den beskriver det som gäller i vanliga situationer. En riktlinje ska syfta till att skapa samsyn om utredning, beslut och uppföljning av insatser för både kommuninvånarna, den som tar emot stöd, anhöriga, myndighetsutövningen och socialnämndens utförare. Den ska dessutom bidra till en jämn kvalitet i verksamheten. Lagstiftning, rättspraxis och riktlinjen kan behöva kompletteras med ytterligare rutiner, överenskomna arbetsätt samt informationsmaterial. I förvaltningens ledningssystem ska det finnas styrande dokument som kompletterar denna.

Beslut om insatser enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) samt SoL-beslut för personer som tillhör äldreomsorgens målgrupp beskrivs inte i dessa riktlinjer. Beslut om insatser efter delegation och instruktion med stöd av hälso- och sjukvårdslagen (HSL) beskrivs inte heller i dessa riktlinjer.

Lagstiftning

Myndighetsutövningen regleras i flera lagar, såsom förvaltningslagen (FvL), offentlighet- och sekretesslagen (OSL) och socialtjänstlagen (SoL).

Dessa riktlinjer utgår från socialtjänstlagen och förhåller sig till aktuell rättspraxis, förarbeten till gällande lagar samt föreskrifter från Socialstyrelsen. Riktlinjerna är vägledande och en helhetsbedömning av den enskildes totala situation måste alltid göras i varje enskilt fall. Ytterst är det alltid den enskildes behov av stöd och hjälp som är avgörande vid beslut om insats. Det finns inte några begränsningar för vilka typer av insatser som den enskilde kan ansöka om. Oavsett vad ansökan om bistånd gäller ska rätten till bistånd alltid prövas.

Skälig levnadsnivå

Den enskilde ska genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Det innebär inte bara en nivåbestämning utan även vilken form av insats och stödform som kan vara aktuell. Begreppet skälig levnadsnivå saknar en exakt definition i förarbetena till lagstiftningen vilket gör att begreppet måste bedömas utifrån den tid och de förhållanden som den

sökande befinner sig i. Således ankommer det socialnämnden i Askersunds kommun att fastställa vilken levnadsnivå som anses vara skälig. Vid bedömning av vad som anses vara skälig levnadsnivå kan biståndshandläggare använda sig utav rättspraxis, riktlinje samt gemensamma samråd för att göra sin bedömning.

Enligt propositionen till socialtjänstlagen gällande bedömning av vilken insats som kan komma i fråga och vad som är skäligt måste en sammanvägning göras av olika omständigheter såsom den önskade insatsens lämplighet som sådan, kostnaderna för den önskade insatsen i jämförelse med andra insatser samt den enskildes önskemål. Det kan inte finnas en obegränsad frihet för den enskilde att välja sociala tjänster oberoende av kostnad. (1 Prop. 00/01:80, sid 91 RÅ 1986 ref 175)

Behov kan tillgodoses på annat sätt

Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har enligt 4 kap 1 § socialtjänstlagen rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt. Vid varje ansökan om bistånd ska biståndshandläggare utreda om behovet kan tillgodoses på annat sätt. Finns det andra sätt att tillgodose behovet ska dessa i första hand prövas och ansökan avslås.

Det egna ansvaret

Socialtjänsten får aldrig ta över ansvaret från den enskilde, utan arbetet ska inriktas på att den enskilde i möjligaste mån behåller ansvaret eller tar tillbaka ansvaret för den egna situationen. Insatserna syftar till att stärka den enskildes förmåga till ett självständigt liv. Till socialtjänstens uppgifter hör dock att på olika sätt försöka motivera den enskilde att ta emot stöd eller en insats. Insatsen ska anpassas till den enskildes aktuella förutsättningar och behov. Det är även väsentligt att ur ett helhetsperspektiv beakta ekonomisk hushållning för kommunen.

Välfärdsteknik

Välfärdsteknik definieras som ”digital teknik som syftar till att bibehålla eller öka trygghet, aktivitet, delaktighet eller självständighet för en person som har eller löper förhöjd risk att få en funktionsnedsättning” (Socialstyrelsens termbank 2015, [http://termbank.socialstyrelsen.se/.](http://termbank.socialstyrelsen.se/))

Välfärdsteknik kan till exempel vara smart teknik för kontakt med anhöriga, larm och sensorer, eller enkla robotar samt surfplattor som kan användas vid digitala inköp av dagligvaror. Exakt vilken form av välfärdsteknik som finns att tillgå, kan variera över tid vartefter nya tekniska lösningar implementeras. Myndighetsutövningen ska hålla sig uppdaterad om vilken form av välfärdsteknik som nämnden kan erbjuda som ett förstahandsalternativ för att tillgodose den enskildes behov. Myndighetsutövningen behöver också vara uppmärksam på vilka åtgärder som kan kräva den enskildes samtycke, den enskilde ska också få information om att insatser med hjälp av välfärdsteknik är frivillig. När den enskilde ansöker om insatser görs en individuell prövning. Om det finns tillgänglig välfärdsteknik som tillgodoser behovet ska den enskilde få information om tekniken och dess syfte. Välfärdsteknik kan i vissa fall helt eller delvis ersätta fysiska besök för att öka den enskildes trygghet, integritet och självständighet. Det är den enskildes behov som ska avgöra om en insats utförs genom välfärdsteknik

Samtycke

Samverkan utifrån personens individuella behov kan behövas mellan medarbetare inom förvaltningen, Region Örebro Län eller andra myndigheter. För att få lämna ut information eller inhämta information om enskilda som är i behov av vård och omsorg behövs ett samtycke. I vilket syfte ett samtycke har inhämtas ska dokumenteras, dessutom ska det framgå

- vilka andra myndigheter som får kontaktas
- om och eventuellt när närstående får kontaktas
- vilka sakkunniga och referenspersoner som får kontaktas
- när samtycket har lämnats och hur länge det gäller

En informationsskyldighet finns mellan kommunens medarbetare inom olika verksamheter, till exempel mellan hemsjukvård, myndighetsutövning och verkställighet.

Informationsskyldigheten ska ske för att alla parter ska kunna ge det stöd, den vård och omsorg den enskilde har rätt till, förutsatt att den enskilde givit sitt samtycke.

Våld i nära relationer, misstanke om barn som far illa

Våld i nära relationer kan handla om våld som är

- psykiskt
- fysiskt
- sexuellt
- materiellt
- ekonomiskt

Socialnämnden ansvarar för stöd och insatser till personer som utsätts för våld i nära relationer. Ett samarbete är viktigt inom socialnämndens verksamheter. Äldre kvinnor, kvinnor med funktionsnedsättning och barn med funktionsnedsättning är extra utsatta grupper för våld i nära relationer. Förvaltningen ska uppmärksamma, stödja och vägleda enskilda personer i att få stöd och hjälp, om den enskilde samtycker, när man misstänker att det förekommer våld.

I verksamheter där barn deltar ska genast en anmälan till socialtjänsten göras om verksamheten eller myndighetsutövningen får kännedom om eller misstänker att barn far illa. När ett beslut kan påverka barn ska myndighetsutövningen dokumentera hur barnperspektivet beaktats.

Lex Sarah

För att förbättra kvaliteten inom verksamheter som avser insatser enligt SoL finns en lagstadgad skyldighet för alla som arbetar inom området - oavsett om det rör utförandet eller utredning och beslutsfattande - att uppmärksamma sin verksamhet på brister som medför att den enskilde utsätts för ett missförhållande eller riskerar att utsättas för ett missförhållande (SOSFS 2011:5). Ett missförhållande eller påtaglig risk för missförhållande ska avhjälpas och utredas i syfte att hitta brister i verksamheten och rätta till dem så att missförhållanden inte uppstår. Om missförhållandet är allvarligt ska händelsen även anmälas till IVO.

Exempel på händelser i myndighetsutövningen som utgör missförhållanden kan vara:

- att barns rätt inte tillvaratas genom bristande information och bristande möjligheter för barnet att framföra sina åsikter
- att den enskildes ansökan hanteras felaktigt (till exempel genom att den inte tas emot, inte utreds eller inte avslutas med ett beslut)
- felaktig handläggning (till exempel genom oskäligt lång handläggningstid, bristande kommunikering enligt 25 § förvaltningslagen (2017:900) (FL) eller att den enskilde inte får skriftligt beslut om avslag eller att gynnande beslut ändras på ett otillåtet sätt)
- bristande integritetsskydd för personuppgifter eller felaktig/bristande hantering av reglerna om sekretess och tystnadsplikt
- brister i bemötande

Den lagstadgade skyldigheten att anmäla brister innebär att den tjänsteman som noterar ett missförhållande - även om tjänstemannen själv inte varit involverad i själva händelsen ska rapportera denna inom verksamheten.

2. Kommunens ansvar för medborgare

Myndighetsutövning och ansvarsfördelning mellan kommuner enligt SoL

För de flesta personer är bosättnings- och vistelsekommunen en och samma kommun. Bosättningskommunen ansvarar för stöd- och hjälpinsatser till den enskilde oavsett om den enskilde vistas i bosättningskommunen eller tillfälligt i en annan kommun. Ansvaret omfattar att utreda behov, besluta, verkställa och finansiera de stöd och hjälpinsatser som den enskilde behöver. Detta ansvar gäller även om behovet av bistånd endast föreligger när den enskilde vistas i vistelsekommunen.

Den enskilde avgör själv vilken kommun som är bosättningskommun när

- den enskilde har en starkare anknytning till en annan kommun än den kommun som den enskilde är stadigvarande bosatt i
- den enskilde saknar stadigvarande bostad, oavsett om den är folkbokförd där eller inte.

En vistelse i en annan kommun kan leda till att bosättningskommunen ändras, beroende på den enskildes avsikter. En kommun som anser att ett ärende ska flyttas över ska begära det hos den andra kommunen. Ärendet flyttas då över om den enskilde har starkast anknytning till den andra kommunen och det med hänsyn till den enskildes önskemål, hjälpbehovets varaktighet och omständigheterna i övrigt framstår som lämpligt. En begäran ska vara skriftlig. Den andra kommunen ska skriftligen och utan dröjsmål meddela sin inställning.

Akuta situationer

Situationer kan uppstå oväntat och oförutsett och då har vistelsekommunen ansvar för utredning, beslut, verkställighet och kostnader för de insatser som behövs omedelbart. Praxis har utvecklats för hur akuta situationer bör tolkas. Vilka insatser som kan komma i fråga beror på förhållandena i det enskilda fallet.

Oklart vem som är ansvarig

Om det är oklart vilken kommun som är ansvarig för den enskilde är det alltid vistelsekommunen som ansvarar för stöd- och hjälpinsatser. Det kan handla både om akuta insatser och om andra insatser. Först när det är klarlagt att en annan kommun har ansvar, begränsas vistelsekommunens ansvar.

I vissa fall ska vistelsekommunen bistå bosättningskommunen

När personer till följd av hög ålder, funktionsnedsättning eller allvarlig sjukdom behöver tillfälligt insatser i en annan kommun än bosättningskommunen, ska vistelsekommunen bistå bosättningskommunen med utredning och att verkställa beslut vid begäran. Verkställighet gäller upp till sex månader. Över sex månader är det bosättningskommunen som ansvarar för det.

I de flesta fall kan den enskilde ta med sitt beslut och den kostnad som det innebär till vistelsekommunen. Någon möjlighet att överklaga beslutet finns då inte. När den enskilde kan behöva delvis annat stöd i en annan omgivning och miljö, som till exempel i sommarstugan, ska vistelsekommunen bistå med utredning när bosättningskommunen begär det. Vistelsekommunen ska verkställa ett beslut om bosättningskommunen begär det.

När bosättningskommunen har begärt verkställighet enligt ovan ska bosättningskommunen ersätta vistelsekommunen för verkställighetskostnaderna. Ersättningen ska betalas enligt den ersättningsnivå som bosättningskommunen tillämpar för motsvarande insatser.

Vid utförande av insatser till personer bosatta i annan kommun

När nämndens verksamheter utför planerade insatser tillfälligt till personer som är bosatta i en annan kommun ansvarar utföraren för att lämna underlag på utförda timmar för fakturering till ansvarig administratör inom förvaltningen.

Asylsökande

Migrationsverket har det övergripande ansvaret för mottagandet av asylsökande. I lag (1994:137) om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA) finns regler om bland annat bistånd till denna grupp. Asylsökande har inte rätt till bistånd enligt 4 kap. 1 § SoL för förmåner av motsvarande karaktär, det vill säga förmåner som motsvarar det bistånd som en asylsökande har rätt till enligt LMA.

Det bistånd som lämnas enligt LMA består av logi samt ekonomisk ersättning i form av bostadsersättning, dagersättning och särskilt bidrag. Asylsökande som inte själva ordnar med bostad har rätt till logi på en förläggning. Migrationsverket är ansvarig för bistånd i form av logi, men vad som omfattas av begreppet är inte helt tydligt. I förarbetena till lagen finns stöd för att Migrationsverket ansvarar för att de asylsökande som inte kan ordna bostad på egen hand tas emot på förläggning och i övrigt får det mottagande som erfordras för att tillgodose de särskilda behov som kan finnas. De asylsökande som valt att bo i ett eget boende kan i stället välja att bo på ett asylboende och där få sina behov tillgodosedda. Personer som omfattas av denna lag hänvisas därför till den anläggning där personen är inskriven. Vill personen ändå ansöka om bistånd av motsvarande karaktär enligt 4 kap. 1 § SoL ska ansökan prövas och avslås. Kommunens yttersta ansvar enligt 2 kap. 1 § SoL gäller även personer som omfattas av LMA.

EU/EES-medborgare

Rätten till likabehandling innebär att EU/EES-medborgare som bedöms ha uppehållsrätt i Sverige har rätt till socialt bistånd och andra sociala förmåner på samma villkor som svenska medborgare. EU/EES-medborgare har uppehållsrätt i Sverige de första tre månaderna. Efter tre månader finns möjlighet till fortsatt uppehållsrätt om personen uppfyller något av villkoren för uppehållsrätt. Till skillnad från uppehållstillstånd prövas inte uppehållsrätt, utan det gäller så länge ett villkor är uppfyllt.

EU/EES-medborgare delas in i ekonomiskt aktiva och ekonomiskt icke-aktiva. Företagare, arbetstagare och arbetssökande som aktivt söker arbete och anses ha en verklig möjlighet att få en anställning i Sverige räknas som ekonomiskt aktiva. Som ekonomiskt icke-aktiva räknas exempelvis studenter och pensionärer. De har uppehållsrätt om de har en heltäckande sjukförsäkring och medel för sin och sina familjemedlemmars försörjning.

Familjemedlemmar till EU/EES-medborgare

Om en EU/EES-medborgare har uppehållsrätt gäller uppehållsrätten även för make, sambo, barn under 21 år samt vissa andra familjemedlemmar och släktingar som är beroende av EU/EES-medborgaren för sin försörjning eller för annan hjälp.

Den som har uppehållsrätt har rätt att få sin ansökan om bistånd prövad under samma förutsättningar som gäller för svenska medborgare. Kommunens ansvar är olika långtgående beroende på om kommunen är att anse som den sökandes bosättningskommun eller enbart vistelsekommun.

Akut nödsituation

Personer som inte bedöms ha hemvist i en kommun där de tillfälligt vistas har bara rätt till bistånd för att avhjälpa en akut nödsituation som inte går att lösa på annat sätt. Vad som är nödvändigt stöd för att avhjälpa en akut nödsituation måste socialtjänsten bedöma i varje enskilt fall.

3. Myndighetsutövning - utreda, fatta beslut och följa upp enligt SoL

Sammantaget utgör följande grund för myndighetsutövningens ansvarsområde

- Gällande lagstiftning
- Socialstyrelsens handbok "Handläggning och dokumentation inom socialtjänsten"
- IBIC och bedömningsinstrumentet

Handlägningsprocessen ser ut enligt följande:

Alla insatser enligt SoL är frivilliga och ska ge en skälig levnadsnivå, det är den yttersta garantin för kommuninvånarna. Den här riktlinjen fastställer vad socialnämnden anser vara skäligt, vilket är ett uttryck för kvaliteten i insatsen och vilken ambitionsnivå som kan vara rimlig i varje enskilt fall. Insatserna ska leda till en successiv utveckling mot att klara mer och mer självständigt utifrån den enskildes förutsättningar.

På kvällar, nätter och helger kan tjänstgörande sjuksköterska tillfälligt sätta in stöd, som myndighetsutövningen utreder och fattar beslut om så snart det blir vardag.

Aktualisering och ansökan

Ett ärende enligt SoL kan aktualiseras genom en förfrågan, ansökan, anmälan eller på annat sätt. Det är bara den enskilde eller den legala företrädaren som kan göra ansökan. Myndighetsutövningen har delegation från socialnämnd för att handlägga ärenden enligt SoL. Det finns inga begränsningar om vad den enskilde kan ansöka om. Ibland är det svårt för den enskilde att precisera en ansökan. Handläggaren är då behjälplig med att förtydliga en ansökan utifrån den enskildes önskemål.

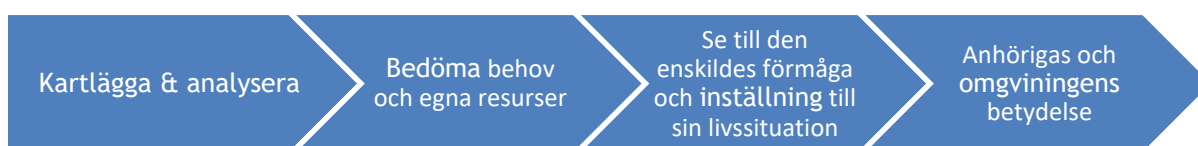
Med anmälan avses att en kontakt tas från annan än den enskilde om att ett behov av hjälp eventuellt föreligger. Därefter tar handläggaren kontakt med den enskilde som anmälan gäller för att erbjuda möjlighet att ansöka om hjälp.

Ställföreträdare

Om den enskilde på grund av sjukdom, psykisk störning, försvagat hälsotillstånd eller något liknande förhållande inte längre har förmåga att ta hand om sina angelägenheter kan en ställföreträdare ansöka om bistånd åt den enskilde. En ställföreträdare kan vara en person med fullmakt, framtidsfullmakt, alternativt en behörig anhörig. Ställföreträdarens behörighet inträder först när den enskilde inte längre har förmåga att ta hand om sina angelägenheter. Om den enskilde inte har utfärdat någon framtidsfullmakt eller vid de fall det saknas behöriga anhöriga kan den enskilde vara i behov av en ställföreträdare i form av god man eller förvaltare. Socialnämnden har en skyldighet att anmäla till överförmyndaren om den finner att god man eller förvaltare bör förordnas för någon. (Lag 2017:310 om framtidsfullmakter, Lag 1949:381 kap 17 FB samt 11 kap 4 § FB)

Utreda och bedöma

Utredningsprocessen består av att:

Kartlägga och analysera

Underlag till utredning om bistånd enligt SoL ska i första hand inhämtas via säkert digitalt möte med den enskilde. Underlag till utredningen kan även inhämtas genom ett personligt besök hemma hos den enskilde eller på annat sätt. Handläggaren identifierar behov genom kartläggning och informerande samtal med den enskilde vid utredning i förhållande till ansökans omfattning. Utredningen sker utifrån ICFs livsområden där den enskildes behov, resurser och mål dokumenteras strukturerat. Omgivningsfaktorer, eller miljö där den enskilde befinner sig kan vara underlättande eller hindrande.

Vid behov, och efter samtycke från den enskilde kan även underlag till utredningen inhämtas från andra, exempelvis personer i den enskildes närhet eller andra professioner både internt och externt.

Bedöma behov och egna resurser

Handläggaren ska göra en bedömning av den enskildes behov. Bedömningen innefattar de identifierade behov som finns samt om dessa behov kan tillgodoses genom den enskilde själv, eller på annat sätt. På annat sätt och egna resurser kan innebära att den enskilde klarar dessa behov självständigt med hjälp av hjälpmedel, med stöd från annan eller via samhällets ordinarie utbud. Därför behöver handläggaren också se till omgivningsfaktorer, såsom var den enskilde bor och vilket utbud som finns i närområdet.

Biståndet ska motsvara det mål som den enskilde vill uppnå. När det finns likvärdiga insatser att tillgå ska det billigaste alternativet väljas.

Det är först efter en sammanvägd individuell bedömning av behovet, de egna resurserna och omständigheterna i övrigt som handläggaren kan konstatera om den enskilde har rätt till bistånd eller inte. I bedömningen tar handläggaren ställning till vad som kan anses skäligt att besluta om utifrån de uppgifter som framkommit i utredningen om den enskilde.

Handläggaren är skyldig att underrätta den enskilde när uppgifter tillförts utredningen av någon annan än den som är part. Den enskilde ska få möjlighet att yttra sig över uppgifterna. För handläggaren blir det också en möjlighet att kontrollera att utredningsmaterialet innehåller korrekta och fullständiga uppgifter. I bedömningen ska handläggaren ha ett helhetsperspektiv på den enskildes situation. Handläggaren kan vid behov referera till domar som innehåller jämförbara bedömningar.

Den enskilde kan få insatser enligt SoL oavsett var personen bor, det kan vara i husvagn eller på vandrarhem. Den enskilde kan även få insatser i sommarstugan eller hos närstående i Askersunds kommun eller i en annan kommun vid tillfällig vistelse.

Makar, familjer och andra som delar hushållsgemenskap

Någon omsorgsplikt finns inte inskriven i äktenskapsbalken och varje anhörig avgör själv i vilken omfattning denne vill hjälpa till med personliga omvårdnadssysslor såsom personlig hygien och toalettbestyr. Anhörigvård är ett frivilligt åtagande.

Sammanboende har ett gemensamt ansvar för de praktiska sysslorna i hemmet. Hushållets totala situation avgör hur mycket stöd de kan få. Om båda ansöker och bedöms ha behov av stöd och behovet inte kan tillgodoses på annat sätt kan personerna få var sitt beslut.

Individens behov i centrum (IBIC)

Insatserna enligt SoL ska utgå från den enskildes behov av stöd. Inom myndighetsutövningen används det nationella arbetssättet IBIC för att beskriva resurser, behov och mål för personer med behov av stöd i det dagliga livet. Metoden är strukturerad och systematisk och bidrar till ökad rättssäkerhet samt likvärdig hantering av ansökan, utredning, planering och uppföljning. Behoven beskrivs utifrån International Classification of Functioning, Disability and Health (ICF) livsområden.

Vid utredningen ska handläggaren alltid fråga den enskilde om målet med biståndet och vid behov hjälpa till att utforma mål. Målet med biståndet ska alltid beskrivas så att det är möjligt att följa upp.

När myndighetsutövningen utreder en ansökan om stöd och hjälp görs detta utifrån den enskildes behov inom IBIC:s nio livsområden:

- Lärande och tillämpa kunskap
- Allmänna uppgifter och krav
- Kommunikation
- Förflyttning
- Personlig vård
- Hemliv
- Mellanmänniska interaktioner och relationer
- Utbildning, arbete, sysselsättning och ekonomiskt liv
- Samhällsgemenskap, socialt och medborgerligt liv
- Känsla av trygghet (kroppsfunction)
- Personligt stöd från person som vårdar eller stödjer en närstående (omgivningsfaktor)

Beslut

Bifall

Beslut om vilken insats som ska tillgodose behovet sker alltid utifrån den enskildes sammantagna situation och mål. Av beslutet ska det framgå vad den enskilde ska få för stöd.

Beslutets långvarighet och utformning ska avspegla de resurser den enskilde har samt den möjliga utvecklingspotential mot ökad självständighet som finns.

Av beslutet ska det framgå vad som har beslutats samt enligt vilket lagrum beslutet är fattat, det ska innehålla en beslutsmotivering för att den enskilde bättre ska kunna förstå varför ett visst beslut är fattat. Ett återkallelseförbehåll ska alltid finnas med i beslutet. Utredningen tillsammans med beslut ska i sin helhet alltid kommuniceras med den enskilde.

Den enskilde underrättas skriftligt om beslutet efter menprövning, oavsett om den enskilde begär det eller inte. Myndighetsutövningen överväger om det finns fler parter som ska underrättas, vilket kan vara aktuellt om beslutet rör barn.

Beslut som inte verkställs inom tre månader på grund av att den enskilde inte tar emot stödet följs upp, omprövas eller avslutas. Innan uppföljningen ska verksamheten redogöra för hur det motiverande arbetet utförts av utföraren och ställning tas till när det är lämpligt för uppföljning. Den enskilde får göra en ny ansökan när det är aktuellt om insatsen avslutas.

Avslag

Ett avslag eller delavslag på en ansökan ska alltid motiveras. Om skäl till avslag är att behov kan tillgodoses på annat sätt ska det framgå vad annat sätt innebär. Vid avslag ska det framgå var och när den enskilde kan överklaga beslutet. Besvärshänvisning bifogas alltid.

Överklagande

Den enskilde har rätt att hos förvaltningsrätten överklaga beslut som inte innebär fullt bifall. Förvaltningsrätten kan efter prövning ändra beslutet om den anser att kommunen har gjort en felaktig bedömning. Myndighetsutövningen har skyldighet att informera om och vara behjälplig med överklagandet.

Myndighetsutövningen prövar om överklagandet inkommit i rätt tid och tar därefter ställning till de uppgifter som överklagan innehåller. Överklagandet ska komma in till myndighetsutövningen inom tre veckor från den dag den enskilde fick del av beslutet. Om överklagande inkommer för sent ska det avvisas genom ett överklagningsbart beslut.

Om överklagan inte har tillförts någon ny information som bedöms förändra beslutet skickar handläggaren skyndsamt överklagan, utredning och handläggarens yttrande till Förvaltningsrätten för handläggning. Om överklagan har tillförts ny information som ändrar bedömningen gör handläggaren en omprövning och fattar nytt beslut. Därefter skickar handläggaren det nya beslutet, det ursprungliga beslutet, överklagan och handläggarens yttrande till överinstansen för handläggning.

Återkallelseförbehåll och tidsbegränsning i beslut

Samtliga beslut förses med ett återkallelseförbehåll vilket innebär att beslutet kan ändras om behovet väsentligen ändras eller om andra omständigheter framkommer som påverkar grunden för beslutet.

Handläggaren bedömer om den enskildes behov förväntas vara långvarigt eller övergående och bestämmer huruvida beslutet ska gälla tillsvidare eller vara tidsbegränsat. Enligt Socialstyrelsens *Handbok för handläggning och dokumentation inom socialtjänsten* anses det vara lämpligt att tidsbegränsa beslut om sådana insatser där det kan förutses att den enskildes behov av insatsen varierar över tiden.

Handläggaren avgör, utifrån omständigheterna i det enskilda fallet, om beslutet bör ha en tidsbegränsning. Det innebär att beslutet ibland har en tidsbegränsning och ibland inte har en tidsbegränsning.

Uppföljning av beslut

Beslut ska följas upp för att få fram ett underlag för bedömning om behovet är förändrat, och om insatsen ska fortsätta, förändras eller avslutas. Myndighetsutövningen har ansvar för att följa upp hur beviljade insatser utförs - att insatserna tillgodoser den enskildes behov av stöd, att verkställigheten sker i enlighet med beslutet och med hänsyn till den enskildes medinflytande samt är av god kvalitet. Viktiga underlag vid uppföljningen är det tidigare beslutet och genomförandeplanen. Beslut om insatser som pågår under längre tid följs upp minst en gång per år. Första gången ett beslut verkställs eller då annan

information inkommit, exempelvis att behoven förändrats, att något särskilt har hänt eller genom klagomål från den enskilde, kan anledning finnas att följa upp beslutet tidigare.

Samordnad individuell plan, SIP

Bedömning av en persons behov kräver ofta att flera professioner, såväl inom som utanför den kommunala organisationen, samverkar. I de fall det är relevant ska myndighetsutövningen inhämta uppgifter från andra, efter att samtycke inhämtats från den enskilde. Myndighetsutövningen ska vid behov initiera till en samordnad individuell plan (SIP)

Lag (2017:612) om samverkan vid utskrivning från slutenvården reglerar när ett SIP-möte ska genomföras i samband med att den enskilde vårdats inom slutenvården. När en person har behov av insatser både från socialtjänsten och hälso- och sjukvården ska kommunen tillsammans med Region Örebro län upprätta en samordnad individuell plan. SIP-mötet ska genomföras av representanter för de enheter som ansvarar för insatserna. Behov av SIP-möte initieras av den fasta vårdkontakten inom öppenvården (oftast vårdsamordnare på vårdcentralen) och kallelsen ska komma via informationsöverföringssystemet Lifecare SP. Under SIP-mötet fastställs den enskildes behov och vem som gör vad av vård-, rehabiliterings- omsorgs- och stödinsatser. Detta formuleras i planen genom huvudmål, delmål och insatser. Det är vårdkontakten inom öppenvården som är ordförande på mötet och som dokumenterar i informationsöverföringssystemet Lifecare SP. På SIP-mötet kan ett uppföljningsmöte planeras in och det kan bestämmas vem som ska vara sammankallande till uppföljningsmötet.

4. Bistånd i form av boendestöd

Enligt 5 kap. 7 § i SoL ska kommunen verka för att människor som av psykiska eller andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring får möjlighet att delta i samhällets gemenskap och att leva som andra. Stödet ska vara anpassat efter hans eller hennes behov av särskilt stöd. I Askersunds kommun riktar sig insatsen boendestöd till personer under 65 år. Enskilda över 65 år kan få sina behov av stödjande/tränande insatser tillgodosedda genom insatser från hemtjänsten.

Insatsen boendestöd har ett tydligt fokus på att den enskilde ska utvecklas och att dennes självständighet ökar utifrån den enskildes förutsättningar. Målet är att den enskilde ska delta självständigt i samhällslivet och successivt minska stödet.

Syftet med boendestöd är att den enskilde ska bli självständig och delta i samhällslivet. Det innebär att stödet ska ge förutsättningar till att utvecklas till så hög grad av självständighet som möjligt. Boendestöd kan även syfta till att motivera till att bryta isolering och skapa en fungerande social tillvaro.

Det är boendestödets medarbetare, som tillsammans med den enskilde planerar när och hur den beviljade insatsen ska utföras med utgångspunkt från det mål som finns i beställningen. En skriftlig rapportering via meddelande funktionen i Lifecare görs av boendestödare till myndighetsutövningen när mål har uppnåtts utifrån genomförandeplanen.

Om den enskilde inte tar emot stödet, eller om den enskilde vill pausa insatser meddelar utföraren det till handläggaren som meddelar den enskilde att beslutet kommer avslutas. Den enskilde får sedan ansöka på nytt om insatser om behov finns. Uppehåll kan vara

aktuellt om den enskilde blir inlagd på sjukhus eller reser bort. Planerat uppehåll ska aviseras på förhand.

Tillfälligt utökade behov kan uppstå i samband med sjukdom eller på grund av funktionsnedsättningen, då den enskilde inte själv kan utföra allt som hen annars klarar på egen hand. Boendestödets medarbetare utför då mer åt den enskilde under en begränsad period. Den enskilde kan även få stödet utfört utan att själv delta, om den enskildes hälsotillstånd gör att det är svårt. Är det ett mer stadigvarande behov av hjälp, ska dessa behov tillgodoses av hemtjänst.

Vanliga insatser som kan ges från boendestöd

Nedan beskrivs innehållet, förutsättningar och omfattning i de insatser som vanligen beviljas inom ramen för boendestöd. Det är alltid den enskildes behov som styr. Den enskilde får stöd, vård och omsorg utifrån graden av svårighet att genomföra en aktivitet. Stödet planeras tillsammans och utförs alltid med målet att den enskilde ska bli helt eller mer självständig utifrån den enskildes förutsättningar. Alla delmoment i en insats är inte säkert att den enskilde får hjälp med, det beror på hur mycket den enskilde klarar att göra själv.

Serviceinsatser

Serviceinsatser innefattar praktiskt stöd och de ska utföras med målet att den enskilde ska klara aktiviteten helt eller mer självständigt utifrån den enskildes förutsättningar och bestämda mål i genomförandeplanen. Insatserna bygger på att den enskilde är delaktig och medverkar i utförandet. Ett stadigvarande behov av kompensatorisk hjälp ska inte tillgodoses genom insatsen boendestöd, dessa behov ska tillgodoses genom hemtjänstinsatser.

Serviceinsatser är

- Inköp
- Uträtta ärenden
- Städning
- Tvätt
- Måltider
- Ledsagning

Insatsen ledsagning kan beviljas om behovet inte kan tillgodoses på annat sätt, exempelvis genom färdtjänst, kollektivtrafik, anhöriga eller frivilligorganisationer. Insatsen ledsagning beviljas enbart inom Askersunds kommuns gränser.

Personlig vård

Personlig vård innefattar vård och omsorg och att ta hand om sin hälsa. All personlig vård ska utföras med målet att den enskilde ska klara insatsen helt eller mer självständigt. Följande insatser ingår i personlig vård

- personlig hygien
- tillsyn, insatsen tillsyn beviljas enbart under en kort period och beslutet ska alltid vara tidsbegränsat.
- utevistelse, promenad
- social samvaro

Insatserna utevistelse, promenad och social samvaro beviljas inte om den enskilde även är beviljad insatsen sysselsättning.

Egenvård inom boendestöd

Om ansvarig inom hälso- och sjukvården bedömer att hälso- och sjukvårdsuppgifter kan utföras som egenvård kan insatser beviljas för egenvård. En förutsättning för att beviljas bistånd är i dessa fall att den enskilde själv klarar av att ta ansvar för uppgiften men behöver stöd. Behovet ska inte kunna tillgodoses på annat sätt.

För att bistånd för egenvårdsåtgärd ska kunna beviljas krävs

- intyg som visar att åtgärden bedömts som egenvård samt att den enskilde själv bedömts kunna ansvara för insatsen
- att personal som ska genomföra åtgärden inte behöver särskild utbildning

Vilka åtgärder som kan bedömas som egenvård kan inte anges generellt. Bedömningen görs av ansvarig legitimerad personal. Den enskildes förmåga att ansvara för åtgärden är dock avgörande. Om den enskilde exempelvis har nedsatt kognitiv förmåga som innebär att denne inte har förmåga att ansvara för sin medicinering så ska hanteringen av läkemedel och andra medicinska åtgärder skötas av hälso- och sjukvårdspersonal och inte som egenvård.

5. Bistånd i form av sysselsättning

För personer med funktionsnedsättning ska kommunen enligt 5 kap. 7 § SoL verka för att människor som av fysiska, psykiska eller av andra skäl möter betydande svårigheter i sin livsföring få en meningsfull sysselsättning på ett sätt som är anpassat efter hans eller hennes behov. För att beviljas sysselsättning enligt SoL ska andra möjligheter till arbete eller sysselsättning vara uttömda eller ha prövats.

Syftet med daglig verksamhet är att erbjuda den enskilde stimulans, utveckling, meningsfullhet och gemenskap. Ett övergripande mål är att utveckla den enskildes möjligheter till arbete på kortare eller längre sikt. Enbart ett behov av social gemenskap är inte ett skäl till att beviljas sysselsättning.

Sysselsättning enligt SoL är ett bistånd för vuxna personer i arbetsför ålder med funktionsnedsättning. Verksamheten vänder sig till personer som är i yrkesverksam ålder, inte står till arbetsmarknadens förfogande och inte går på utbildning som huvudsaklig syssla. Med yrkesverksam ålder avses från 18 år och så länge en person har rätt att kvarstå i anställning enligt lagen (1982:80) om anställningsskydd, från den 1 januari 2023 är den åldern 69 år. En skriftlig rapportering via meddelande funktionen i Lifecare görs av boendestödjare till myndighetsutövningen när mål har uppnåtts utifrån genomförandeplanen.

Deltagaren kan vara ledig från sin sysselsättning. Det ska då vara aviserat på förhand och enbart för kortare perioder. Om deltagaren av hälsoskäl inte kan delta i sysselsättning under en kortare period ska platsen finnas kvar tills den enskilde mår bättre. Om den enskilde uteblir från sysselsättning trots att utföraren har haft samtal med den enskilde eller med dennes legala företrädare ska en kontakt tas med handläggaren. Beslutet kan då omprövas eller avslutas. Beslutet kan även omprövas/avslutas om den enskilde inte aktivt deltar i sysselsättningen och medverkar till målen i genomförandeplanen.

Måltider ingår inte i insatsen sysselsättning, enskilda som deltar i sysselsättning betalar sin mat själva eller tar med egen mat att värma. Den enskilde betalar och ordnar själv sina resor till och från sysselsättningen.

Sysselsättning bedrivs vanligtvis måndag till fredag. Deltagaren får inte vara alkohol- eller drogpåverkad på sysselsättningen.